

ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, ἢ βελτίωσις τῶν ἐπιστημονικῶν γραφείων τῶν διαφόρων Ἀρχείων, καθόσον οἱ σήμερον ὑπὸ τούτων χρησιμοποιούμενοι χῶροι εἰς τὸ ἰσόγειον τοῦ κτιρίου καὶ ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀκατάλληλοι εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνθυγιενοὶ ὡς στεροῦμενοι ἐπαρκοῦς φωτὸς καὶ ἡλίου. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἰδιαίτερα τῆς Ἀκαδημίας γραφεῖα στεροῦνται ἐπαρκῶν χώρων, ἐργαζομένων τεσσάρων γραφείων εἰς μίαν σχετικῶς μικρὰν αἴθουσαν. Ὡς δὲ καὶ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος, πολλαχῶς ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη καὶ ἐτέρας αἰθούσης συνεδριάσεων παρεχούσης τὰς ἀπαιτούμενας διὰ τὰς σημερινὰς τῆς ἐπιστήμης ἀξιώσεις πολλαπλᾶς τεχνικᾶς εὐκολίας. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας, χωρὶς ν' ἀποβλέψωμεν καὶ εἰς ἐκείνας αἴτινες ἀφεύκτως θὰ ἐμφανισθῶσι μελλοντικῶς.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Κεραμοπούλλου ὅπως: ἡ Ἀκαδημία προκηρύξῃ βραβεῖον πρὸς μελέτην τῆς πληρώσεως τῶν παντοίων τούτων ἀναγκῶν ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως, εἶναι ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις δυσεφάρμοστος. Ἀλλ' ἢ ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε προέδρου δημοσία ἀνακήρυξις τῶν πάσης φύσεως ἀναγκῶν τῆς Ἀκαδημίας εἰς οὐδὲν παραβλάπτει, ἐνῶ ἐξ ἄλλου παραμένει ἄδηλον πότε καὶ ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ὁ δωρητὴς ἢ μέγας εὐεργέτης ὅστις θὰ ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς πολλαπλᾶς τῆς Ἀκαδημίας ἀνάγκας ἀρωγός.

Ἄς ἐμπνεώμεθα καὶ ἐνθαρρυνώμεθα ἀπὸ τὴν ἀκαταμάχητον αἰσιοδοξίαν τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἀκαδημίας ἀειμνήστου Δημητρίου Αἰγυνήτου, ὅστις ὑπὸ ταύτης καθοδηγούμενος τσαῦτα ἐπετέλεσεν καὶ ὑπὸ ταύτης διαπνεόμενος ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἔλεγεν, ὅτι «Υπάρχουσιν ἠθικοὶ καὶ ὑλικοὶ πόροι δι' ὅλα ἐν Ἑλλάδι!».

Ὁ Πρόεδρος ἀναγινώσκει ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θερησκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, δι' οὗ τοῦτο ἀνακοινοῖ τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὅτι διὰ Β. Διατάγματος ἐκυρώθη ἡ ἐκλογή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου ὡς τακτικοῦ μέλους τῆς Τάξεως τῶν ἠθικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Θεολογίας.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα βιβλία.

Ὁ Ἄντ. Κεραμόπουλλος παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ Νικ. Κ. Κασμούλη ἀγωνιστοῦ τοῦ Εἰκοσιένα, Μακεδόνας, «Ἐνθυμήματα στρατιωτικὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων 1821-1833» προτάσσεται ἱστορία τοῦ ἀρματολισμοῦ εἰσαγωγή καὶ σημειώσεις ὑπὸ Γιάννη Βλαχογιάννη, τόμος πρῶτος. Ἀθῆναι, 1940» προσθέτων τὰ κάτωθι:

Ὁ Στέφανος Ξένος ἐπιχειρήσας νὰ διδάξῃ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὡς μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ ἡρωὶς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», ἔπλασε πρόσωπα, ἅτινα παρέστησαν δῆθεν εἰς πάσας τὰς μάχας καὶ πάντα τὰ σοβαρὰ γεγονότα αὐτῆς, ὥστε περὶ τὰ πρόσωπα ἐπέτυχε τερπνὴν ἐνότητα τοῦ ἀγῶνος.

Τοιαύτην ὅμως ἐνότητα ἀληθῆ, ἀξιοματικὴν καὶ πολύτιμον εἶχεν ὁ μέγας κατὰ γῆν ἀγὼν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Νικολάου Κασομούλη, ἀνδρὸς ἀγνώστου μέχρι χθές, ἀλλ' ἔχοντος ἀναμφισβήτητον τὴν πολυμερῆ ἰδιότητα τῶν λεγομένων «ἐθνικῶν» ἀνδρῶν.

Γεννηθεὶς εἰς τὴν πετρήσσαν Σιατίστην τῆς δυτικῆς Μακεδονίας ἐξ εὐπόρου οἰκογενείας, ἐξεπαιδεύθη εἰς τὰ ἐκεῖ σχολεῖα, ἅτινα ἦσαν ἐκ τῶν καλυτέρων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν ὅλῃ τῇ δυτικῇ Μακεδονίᾳ τότε, ἐπειδὴ οἱ Μακεδόνες ἐξενιτεύοντο εἰς τὰς πόλεις τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Γερμανίας, ὅθεν μετὰ τοῦ πλούτου συνεκόμιζον καὶ πολιτισμόν, ὅστις ὄθει εἰς ἴδρυσιν σχολείων. Σφύζονται ἀκόμη βιβλιοθηκαὶ τινες ἐκ τῶν τότε ἰδρυθεισῶν, ἐκ δὲ τῶν πολλῶν σφζομένων ἀρχοντικῶν οἰκιῶν τοῦ 18^{ου} αἰῶνος δύο ἠγόρασεν ἐσχάτως τὸ κράτος ὡς ἀξιολογώτατα μνημεῖα τῆς λαϊκῆς τέχνης, μίαν ἐν Καστορίᾳ καὶ μίαν ἐν Σιατίστῃ.

Ἐκεῖθεν ἐξεπορεύθη ἐγγράμματος ὁ Κασομούλης. Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτο ἔμπορος γνωρίσας διὰ ταξιδίων τὰς Σέρας τοῦλάχιστον, τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐπαναστάτης γενόμενος ἐπολέμησεν εἰς τὸν Ὀλυμπον, μετὰ δὲ τὴν ἀπόσβεισιν τῶν Μακεδονικῶν ἐστίων τῆς ἐπαναστάσεως μάχεται εἰς τὴν Στερεάν, μεταβαίνει εἰς τὴν Πελοπόννησον, μετέχει τῆς τύχης τοῦ Μεσολογγίου συμπολιορκηθεὶς, στρατεύεται εἰς τὸν Πειραιᾶ ὁ θαυμαστῆς τοῦ Καραϊσκάκη καὶ εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον, εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς ἄλλα μέρη μαχόμενα. Παρακολουθεῖ τὴν ἀφίξιν τοῦ Καποδίστρια καὶ τὴν πρώτην ὀργάνωσιν τοῦ κράτους ἀναμειγνύμενος καὶ γνωμοδοτῶν πολλαχοῦ καὶ πολλόκις, ἐφαρμόζων οὕτω πείραν κτηθεῖσαν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ εἰς τὰ διαβούλια τῶν καπιταναίων· διότι ὁ Κασομούλης ἔνεκα τῆς παιδείας του ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπ' αὐτῶν ὡς γραμματεὺς καὶ οὕτω εἶχε πάντοτε εὐκαιρίας καὶ νὰ μανθάνῃ πολλὰ καὶ νὰ εἰσηγῆται πολλά, ἂν καὶ ἡ ὑποτακτικὴ θέσις, ἣν οὕτω κατεῖχε, δὲν ἐπιτρέπει νὰ γνωρίσωμεν πόσαι ἢ ποῖα ἀποφάσεις ὀφείλονται εἰς τὴν ποικίλην πείραν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν του.

Ὅτι ὅμως εἶχεν ἐξαίρετον καὶ ἀναμφισβήτητον ὁ Κασομούλης, ἦτο ἡ ἱστορικὴ ἀντίληψις τῶν πραγμάτων, ἣν ἔκρυπτεν εἰς τὴν ψυχὴν του. Ὁ Κασομούλης ἦτο ἐκ γενετῆς ἱστορικός, ὡς ἦσαν τῆς φύσεως προνομιούχα τέκνα πάντες οἱ παράγοντες τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Ἐσκέφθητε ἄραγε εἰς ποῖον πολυτεχνεῖον ἐσπούδασαν οἱ ἀρχιτέκτονες οἱ κτίσαντες τὰς Καπνικαρέας ἢ τὰ ἀρχον-

τικά τῆς Σιατίστης; ἦσαν ὡς ὁ Κασομούλης ἐκ γενετῆς πεπρωτισμένοι καὶ διηρωμένοι πρὸς τινὰ κατεύθυνσιν.

Τῷ 1832 ἐστρατοπεδευμένος μετὰ τοῦ τάγματός του ἔξω τοῦ Ναυπλίου ἀρχίζει νὰ γράφῃ τὰς ἀναμνήσεις του.

Διορισθεὶς φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν διέκοψε τὴν ἱστοριογραφίαν του. Ἄλλ' ἐπανελάβεν αὐτὴν ὡς φρούραρχος Πειραιῶς τῷ 1834-1836 ὅτε πάλιν διέκοψεν εἰς τὴν σελίδα 1639 τοῦ χειρογράφου του. Τῷ 1840 ὑπηρέτει ἐν Ναυπλίῳ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς φρούραρχος τοῦ ἐπιθαλασίου φρουρίου Μπούρτζι. Τότε ἐπανελάβε τὸ ἔργον μέχρι τῆς σελίδος 2694, γράψας σελίδας 1050 μέχρι τῆς 4. 5. 1841. Τὸ ὅλον ἔργον περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τοῦ 1821-1833.

Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινων, ἴσως ἐν Στυλίδι, ἔγγαμος καὶ ἐφησυχάζων πλέον ὁ Κασομούλης συνέγραψεν ὡς γενικὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἔργου του τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρματολισμοῦ ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τοῦ Εἰκοσιένα.

Κύριοι συνάδελφοι, δὲν εἶναι εὐκαιρον νὰ διατρέψω μακρότερον καταπονῶν ὑμᾶς ἀπροειδοποιητῶς μάλιστα. Τὸ ἔργον ἀκόμη δὲν ἐξετυπώθη ὀλόκληρον· πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν τὸν πρῶτον τόμον ἐκ σελ. 77 + 464 = 541. Θὰ ἐπακολουθήσουν ἄλλοι δύο. Τότε θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῇ ἀσφαλέστερον τὸ ἔργον καὶ νὰ κριθῇ ὁ ἀκαταπόνητος ἐκδότης του.

Ἄλλ' ἐγὼ θὰ τολμήσω ἀπὸ τοῦδε νὰ εἶπω ὅτι ἡ ἱστοριογραφία τοῦ Κασομούλη ὡς οὐσία ἱστορικὴ ἔχει πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς τὴν τοῦ Ἡροδότου· διότι καὶ ὁ Ἡρόδοτος δὲν ἠντλησεν ἐξ ἐπισήμων πηγῶν ἔγραψε λόγους καὶ θεωρήματα, τουτέστιν ὅ,τι ἤκουσε καὶ ὅ,τι εἶδεν. Σύνολος δὲ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία τοιαύτην ἔχει βύσιν, οὐχὶ δὲ τὰ ἀρχεῖα τῶν ἐπιτελείων ἢ τῶν Ὑπουργείων. Ἡ ἱστορία τῶν λαῶν εὐρίσκειται εἰς τὸ στόμα τῶν λαῶν καὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ βίου των· ἡ δὲ κριτικὴ τῆς ἱστορίας καθαίρει τὰ πλάσματα καὶ ἀπομακρύνει τὰς ὑπερβολὰς ἢ παραμορφώσεις.

Ὁ Κασομούλης, ἀνὴρ ἰσόρροπος, καλόκαρδος, ἀφθονος, ἀφίλαυτος, ἦτο φύσει πεπρωτισμένος διὰ τῆς μεγάλης ἱστορικῆς ἀρετῆς ἥτοι τῆς δικαιοσύνης. Αὕτη ἀντισταθμίζει τὴν ἔλλειψιν τοῦ λογοτεχνικοῦ κάλλους. Ὁ Κασομούλης εἶναι ὁ μέγιστος, αὐτόπτης σχεδὸν πάντοτε, μάργυς τοῦ μεγάλου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὸν μέγαν κῆπον τῆς Οὐγγρικῆς χιλιετηρίδος ἐν Βουδαπέστη ἀνάκειται καθήμενος καὶ γράφων περιεκαλυμμένος διὰ τοῦ ράσου τοῦ, ὥστε νὰ μὴ φαίνηται τὸ ἀμάρτυρον πρόσωπόν του, ὁ ἀγνωστος καὶ ἀνώνυμος καλόγηρος, ὁ χρονογράφος ἢ ἱστορικὸς τοῦ Οὐγγρικοῦ ἔθνους.

Ἔχω πεποίθησιν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Κασομούλη θὰ ἐφελέκυσῃ τὴν εὐγνώμονα προσοχὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὥστε ταχέως θὰ ἴδωμεν αὐτὸν ἐν μαρμάρῳ τῆς Πεντέλης ἢ τοῦ Βεργίου ἀθάνατον.